

Sygn. akt III U 208/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2021r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
------------------------	----------------------------

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2021r. w Suwałkach na posiedzeniu niejawnym

sprawy **C. G.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wO.

o świadczenie uzupełniające

w związku z odwołaniem C. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 14 stycznia 2020 r. znak (...)

1. **oddala odwołanie**

2. **przyznaje radcy prawnemu W. M., prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego w S. przy ulicy (...), ze Skarbu Państwa - kasy Sądu Okręgowego w Suwałkach, kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną C. G. z urzędu.**

Sygn. akt III U 208/20

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 14.01.2020r. odmówił C. G. prawa do świadczenia uzupełniającego.

Wskazał, iż zgodnie z art. 1 ust. 3, art. 2 i art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 31.07.2019r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. poz. 1622), świadczenie uzupełniające przysługuje osobie, która spełnia łącznie następujące warunki:

1) zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i:

- ma obywatelstwo polskie lub

- posiada prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub

- jest cudzoziemcem legalnie przebywającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,

2) ukończyła 18 lat,

3) jest niezdolna do samodzielnej egzystencji,

4) nie jest uprawniona do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych lub jest uprawniona do takich świadczeń o charakterze innym niż jednorazowe, jeśli łączna kwota tych świadczeń wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczną instytucję właściwą do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem renty rodzinnej, przyznanej w okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zasiłku pielęgnacyjnego oraz dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 1.600 zł miesięcznie.

Świadczenie uzupełniające nie przysługuje osobie, która jest tymczasowo aresztowana lub odbywa karę pozbawienia wolności. Nie dotyczy to osoby, która odbywa karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Natomiast C. G. nie ma prawa do świadczenia uzupełniającego ponieważ komisja lekarska w orzeczeniu z dnia 02.01.2020r. orzekła, że nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji.

W odwołaniu od tej decyzji C. G. domagał się jej zmiany

i przyznania prawa do świadczenia uzupełniającego. Powołał się na dokumentację medyczną, którą złożył przed organem rentowym, a z której wynika, że jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż wniosek

o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji odwołujący się złożył w dniu 23.09.2019r. Lekarz orzecznik orzeczeniem z dnia 12.11.2019r. stwierdził, iż nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji. Komisja lekarska ZUS podtrzymała to orzeczenie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego nie można uznać było.

Odwołujący się nie jest bowiem niezdolny do samodzielnej egzystencji. Tak mianowicie wynika z opinii biegłych sądowych psychiatry J. W.

i psychologa H. P. oraz opinii biegłej sądowej z zakresu okulistyki dr. n. med. I. B., które Sąd uzyskał w toku niniejszego postępowania.

Przed przystąpieniem do omówienia wszystkich opinii w sprawie należy wskazać, iż C. G. (ur.(...)) od 01.12.2010r. jest uprawniony do renty socjalnej na stałe, która aktualnie wynosi (...)brutto.

Prawo do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do samodzielnej egzystencji i w związku tym Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych

z zakresu schorzeń, na które cierpi odwołujący się. W toku postępowania Sąd uzyskał trzy opinie biegłych lekarzy sądowych.

Pierwszą opinię sporządziła biegła sądowa z zakresu psychologii A. C., która na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej oraz w oparciu o przeprowadzoną rozmowę telefoniczną z odwołującym się oraz jego matką, rozpoznała u niego: niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym oraz choroby narządu wzroku w wywiadzie. Zaopiniowała,

iż odwołujący się jest trwale niezdolny do samodzielnej egzystencji. Z uwagi na niemożność ustalenia daty powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji biegła przyjęła, że niezdolność do samodzielnej egzystencji istniała u odwołującego się w momencie złożenia wniosku o świadczenie uzupełniające. Biegła ta wskazała, że odwołujący się wymaga stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby

w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Funkcjonuje on bowiem intelektualnie na poziomie niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym i dlatego wymaga stałego motywowania oraz instruowania

i nadzoru. Poziom funkcjonowania intelektualnego nie rokuje poprawy i dlatego należy uznać, że niezdolność do samodzielnej egzystencji jest trwała. Odwołujący się nie jest samodzielny w zakresie czynności samoobsługowych. Wymaga stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy w wykonywaniu czynności samoobsługowych.

Co prawda samodzielnie spożywa posiłki, ale nie potrafi ich przygotować (poza podstawowymi posiłkami, np.: herbatą i kanapką). Myje się niedokładnie, wymaga przypominania, że ma się umyć, jak i obecności oraz instrukcji innej osoby przy myciu. Nie potrafi samodzielnie wykonać zakupów. Nie umie samodzielnie załatwić spraw urzędowych. Nie umie czytać, pisać, ani liczyć. Samodzielnie się porusza, ale traci orientację w terenie. Ma obniżony poziom krytycyzmu i jest podatny na wpływy. Jego sposób komunikowania się jest specyficzny, charakteryzuje się ubogim, prostym i stereotypowym słownictwem. Występują trudności w rozumieniu wypowiedzi złożonych, rozbudowanych.

Zastrzeżenia do opinii zgłosił organ rentowy domagając się dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu psychiatrii z zastrzeżeniem, aby wcześniej wykonał badanie bezpośrednie odwołującego się. Kwestionował sugestię uznania odwołującego się za trwale niezdolnego do samodzielnej egzystencji wyłącznie na podstawie akt sprawy. Wskazał, iż mimo upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym odwołujący się wszystkie podstawowe czynności życia codziennego wykonuje samodzielnie, jedynie pod nadzorem: samodzielnie zjada przygotowane posiłki, potrafi zrobić kanapkę i herbatę, samodzielnie choć pod nadzorem się myje, korzysta z toalety, porusza się po domu i najbliższej okolicy, wykonuje proste prace domowe, komunikuje się z otoczeniem. Natomiast zgodnie z opinią konsultanta

z zakresu psychiatrii z dnia 12.11.2019r. odwołujący się może pozostawać bez opieki innej osoby w miejscu pobytu, sporadycznie nie jest w stanie ocenić sytuacji zagrożenia, nie wykazuje agresji lub autoagresji i wszystkie podstawowe czynności życiowe wykonuje samodzielnie, choć pod nadzorem. Zgodnie więc z ustawą o emeryturach i rentach z FUS nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. Znaczny stopień niepełnosprawności nie jest bowiem równoznaczny z orzeczeniem niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W okolicznościach powyższego oraz faktu, że ze zgromadzonej dokumentacji medycznej wynika, że odwołująca się ma choroby narządu wzroku Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu okulistyki dr n.med. I. B. oraz dowód z opinii psychiatry J. W. i psycholog H. P..

Biegła z zakresu okulistyki na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej rozpoznała u odwołującego się: krótkowzroczność wysokiego stopnia obu oczu, astygmatyzm nadwzroczny niskiego stopnia obu oczu oraz oczopląs. Zaopiniowała, iż że ze względu na schorzenia okulistyczne odwołujący się nie był niezdolny do samodzielnej egzystencji w 2007r., gdyż jedyny dokument potwierdzający schorzenia okulistyczne to karta informacyjna z pobytu w Klinice (...) w B. od 17.09.2007r. do 21.09.2007r. Wówczas stan narządu wzroku kwalifikował odwołującego się, jako całkowicie niezdolnego do pracy. W przednim odcinku w obu oczach nie stwierdzano odchyłań od stanu prawidłowego. Odwołujący wówczas nie wymagał stałej lub długotrwałej opieki innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia polegającej na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia i wykonywania czynności samoobsługowych. Ponieważ w aktach sprawy brak jest dokumentacji medycznej po 2007r. biegła nie była w stanie ocenić stan narządu wzroku po tej dacie.

Biegli lekarze sądowi z zakresu psychologii – H. P. i psychiatrii - J. W. po przeanalizowaniu dokumentacji medycznej i wykonaniu badania odwołującego się rozpoznali u niego upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, u osoby z chorobą narządu wzroku. Zaopiniowali, iż rozpoznane schorzenia nie spowodowały u odwołującego się naruszenia

sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych, tj. niezdolności

do samodzielnej egzystencji w rozumieniu art.13 § 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ich zdaniem odwołujący się wymaga jedynie wsparcia, pomocy i nadzoru

w podstawowych czynnościach dnia codziennego. Odwołujący się od wczesnego okresu życia rozwijał się nieprawidłowo pod względem umysłowym, po czym stwierdzono, że jest osobą upośledzoną umysłowo w stopniu umiarkowanym. Poradnia (...) wydała orzeczenie o potrzebie specjalnego nauczania odwołującego się. W 2012 r. ukończył Gimnazjum (...) w G.. Mimo wieloletniej nauki nie nabył umiejętności poprawnego czytania, pisania (potrafi się podpisać), dokonywania operacji matematycznych, nie odczytuje godziny na zegarze wskazówkowym, nie zna się na pieniądzach i nie potrafi nimi zadysponować. Odwołujący się jest jednak samodzielny w zakresie samoobsługi, tj. sam zjada posiłki - potrafi zrobić sobie kanapkę, herbatę; sam się ubiera - czasem coś opiekunka poprawi, dba o higienę, chociaż trzeba mu

o tym przypominać, nadzorować. Jest osobą chodzącą, nie ma problemów

z komunikowaniem się - rozumie co się do niego mówi, odpowiada na zadawane pytania, chociaż jego odpowiedzi są proste, skąpe. Choć Wojskowa Komisja Uzupelnień zaliczyła go do kat. E, a w dniu 23.03.2016r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w G. zaliczył go do znacznego stopnia niepełnosprawności na stałe nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji. Znaczny stopień niepełnosprawności ustalony przez PZON, nie jest bowiem równoznaczny z orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Jak natomiast wypowiedział się Sąd Najwyższy choćby w wyroku z dnia 14.03.2007r. III UK 130/06, w sprawie o świadczenie rentowe to ustalenia biegłych lekarzy sądowych dostarczają sądowi wiedzy specjalistycznej, koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenia rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości. Nie można przyznać świadczeń rentowych wbrew opinii biegłych lekarzy sądowych. Odnosi się to oczywiście i do świadczeń uzupełniających, gdyż są swoistymi świadczeniami rentowymi.

Podobnie wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.01.2010r. I UK 204/09 i z 24.02.2010r. II UK 191/09. Sąd bowiem musi zawsze kierować się ustaleniami biegłych lekarzy sądowych, którzy posiadają w tym względzie specjalistyczną wiedzę.

Sąd tymczasem podzielił opinie biegłych lekarzy sądowych dr n. med. I. B. oraz J. W. i H. P., gdyż zostały sporządzone przez lekarzy o specjalnościach w leczeniu chorób, na które cierpi odwołujący się i w przypadku psychiatry J. W. i psychologa H. P., wydanie opinii poprzedziło badanie odwołującego się. W przypadku biegłej A. C. – psychologa, opinia została sporządzona

na podstawie dokumentacji medycznej i wywiadu telefonicznego. Zdaniem Sądu było to niewystarczające do właściwej oceny stanu zdrowia odwołującego się pod kątem jego zdolności do samodzielnej egzystencji. Dlatego ostatecznie uwzględniono konkluzje ostatniego zespołu biegłych lekarzy sądowych, w skład którego wchodził biegły psychiatra i biegły psycholog. Biegła A. C. wydała zaś opinię jednoosobowo.

Biegli wydający dwie ostatnie opinie w sprawie uwzględnili aktualny stan zdrowia odwołującego się i przekonywująco wywiedli, iż stopień naruszenia sprawności organizmu odwołującego się nie uzasadnia uznania go za niezdolnego do samodzielnej egzystencji. Opinie sporządzone przez biegłych o specjalnościach odpowiednich do rozpoznanych u odwołującego się schorzeń, nie zawierają braków

i zostały sporządzone rzetelnie, ze znajomością rozpatrywanych kwestii. Schorzenia, na które cierpi odwołujący się nie powodują u niego niezdolności do samodzielnej egzystencji i konkluzje te wynikają wprost z dokumentacji medycznej, która została zgromadzona w sprawie. Biegła z zakresu okulistyki wskazywała, iż pod względem schorzeń narządu wzroku odwołujący się przedstawił dokumentację z 2007r., zatem tylko na jej podstawie była możliwa ocena stanu zdrowia, która statecznie również nie wskazywała na niezdolność do samodzielnej egzystencji. Opinie te wskazują jednoznacznie, że odwołujący się nie jest niezdolny do wykonywania czynności życia codziennego bez pomocy innych osób.

Odnosnie niezdolności do samodzielnej egzystencji trzeba wskazać na niebudzące wątpliwości w tym względzie stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku wyrażone wyrokiem z dnia 02.10.2013r., III AUa 390/13 zgodnie z którym „w sprawie o dodatek pielęgnacyjny nie jest decydująca sama ilość schorzeń, lecz skutek, jaki one wywołują w świetle oceny niezdolności do samodzielnej egzystencji. Sam termin "niezdolność do samodzielnej egzystencji" zdefiniowany został w art. 13 ust. 5 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r. Nr 153,poz. 1227 ze zm.), jako spowodowanie naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Termin ten ma szeroki zakres przedmiotowy. Obejmuje bowiem opiekę, oznaczającą pielęgnację, czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp. oraz pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza. Wszystkie zaś powyższe elementy łącznie wyczerpują treść terminu "niezdolność do samodzielnej egzystencji".

O takim zaś stanie rzeczy odnośnie odwołującego się mówić nie można.

W żadnej bowiem obecnej medycznej dokumentacji lekarskiej odwołującego się taki stan rzeczy, na co zwrócili uwagę biegli lekarze sądowi, nie wynika. Nie ma mianowicie w tej dokumentacji takich adnotacji, aby stwierdzić, że jednocześnie

i łącznie wobec odwołującego się należałoby zapewnić mu możliwość poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp. oraz pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza. Taka sytuacja nie została potwierdzona również podczas badania bezpośredniego przez biegłych.

Mając więc powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ §1 kpc oddalił odwołanie (pkt 1).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującemu się

z urzędu przez radcę prawnego W. M. Sąd orzekł na podstawie

§ 9 ust. 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 265 ze zm.) w związku z § 3, §4 § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68), mając przy tym na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23.04.2020r., SK 66/19.

Stosownie do treści art. 148¹ §1 kpc rozpoznano sprawę na posiedzeniu niejawnym, bowiem treść tego artykułu pozwana na to sądowi, jeżeli uzna, że ze względu na całokształt zgłoszonych twierdzeń i wniosków można to uczynić.

mt